

Användning av flaskhalsintäkter 2025

Energimarknadsinspektionen (Ei) är en myndighet med uppdrag att arbeta för väl fungerande energimarknader.

Det övergripande syftet med vårt arbete är att Sverige ska ha väl fungerande distribution och handel av el, naturgas, fjärrvärme och fjärrkyla. Vi ska också ta tillvara kundernas intressen och stärka deras ställning på marknaderna.

Konkret innebär det att vi har tillsyn över att företagen följer regelverken. Vi har också ansvar för att utveckla spelreglerna och informera kunderna om vad som gäller. Vi reglerar villkoren för de monopolföretag som driver elnät och naturgasnät och har tillsyn över företagen på de konkurrensutsatta energimarknaderna.

Energimarknaderna behöver spelregler – vi ser till att de följs

Förord

Energimarknadsinspektionen (Ei) ska enligt artikel 19.5 elmarknadsförordningen¹ årligen publicera en rapport om hur systemansvariga för överföringssystem (TSO) har använt intäkter från överbelastning (så kallade flaskhalsintäkter) under föregående kalenderår.²

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (elmarknadsförordningen).

² I denna rapport framgår hur Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och Baltic Cable AB har hanterat sina flaskhalsintäkter 2025. Baltic Cable AB är ingen certifierad TSO i Sverige, men jämförs i detta sammanhang med en TSO.

Innehåll

1	Inrapporterade flaskhalsintäkter 2025.....	5
1.1	Prioriterade mål och användning av flaskhalsintäkter.....	6
1.2	Svenska kraftnät.....	7
1.3	Baltic Cable AB.....	9
1.4	Ei:s bedömning.....	9

1 Inrapporterade flaskhalsintäkter 2025

En flaskhals uppstår när nätet inte kan transportera den mängd el som efterfrågas mellan områden, vilket medför att elpriset stiger i det område där efterfrågan överstiger tillgången. Dessa begränsningar leder till prisskillnader både mellan de svenska elområdena och mellan Sverige och angränsade länder. När prisskillnader mellan elområden förekommer uppstår flaskhalsintäkter, även kallade flaskhalsinkomster, kapacitetsavgifter eller intäkter från överbelastning. De samlade flaskhalsintäkterna under 2025 uppgick till cirka 30,5 miljarder kronor, varav Svenska kraftnät samlade in cirka 29,9 miljarder kronor och Baltic Cable cirka 0,7 miljarder kronor³.

Flaskhalsintäkterna ökade under 2025 jämfört med både 2023 och 2024, men ligger fortfarande klart under nivåerna från 2022, då intäkterna uppgick till cirka 73 miljarder kronor. Sett ur ett längre historiskt perspektiv är dock flaskhalsintäkterna fortsatt höga. Majoriteten av de insamlade flaskhalsintäkterna avser interna flaskhalsintäkter, det vill säga flaskhalsintäkter som uppstår mellan svenska elområden där begränsningar i överföringskapacitet finns. En närmare uppdelning av inkomna flaskhalsintäkter 2025 och berörda systemansvariga för överföringssystem (TSO:er) framgår av Tabell 1 nedan.

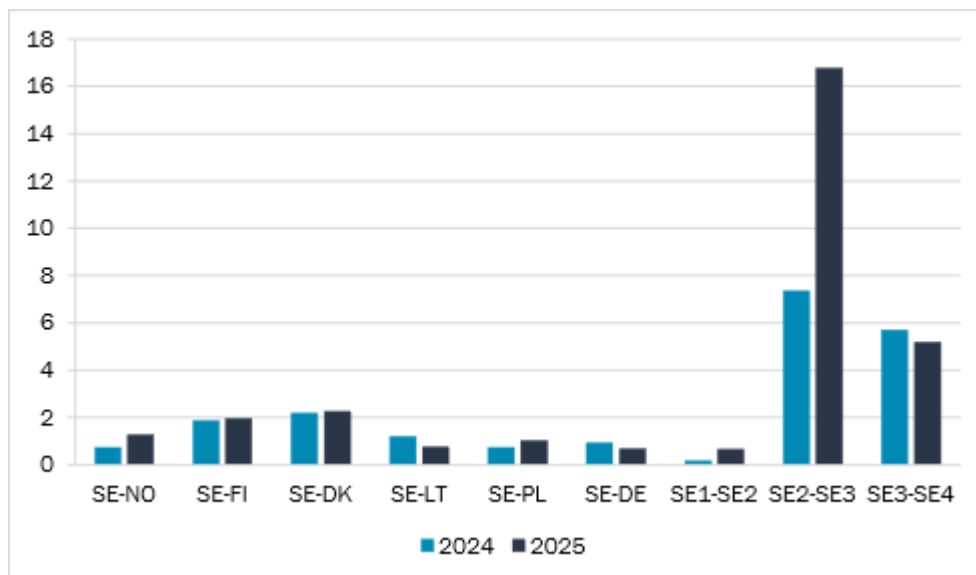
Tabell 1 TSO:er som är berörda av hantering av flaskhalsintäkter och totala intäkter

Gräns	TSO på svensk sida	TSO på angränsande sida	Flaskhalsintäkter 2025 (mdr)
SE-NO	Svenska kraftnät	Statnett SF (NO)	1,3
SE-FI	Svenska kraftnät	Fingrid Oyj (FI)	2,0
SE-DK	Svenska kraftnät	Energinet.dk (DK)	2,2
SE-LT	Svenska kraftnät	Litgrid (LT)	0,7
SE-PL	Svenska kraftnät	PSE-O (PL)	1,0
SE-DE	Baltic Cable AB (SE)	Baltic Cable AB	0,7
SE1-SE2-SE3-SE4	Svenska kraftnät	Svenska kraftnät	22,6
Totalt			30,5

³ Från och med den 1 januari 2020 får Ei, enligt avtal med den tyska tillsynsmyndigheten Bundesnetzagentur, endast fatta beslut om 50 procent av de flaskhalsintäkter som tilldelas Baltic Cable AB. Baltic Cable AB:s inkomna flaskhalsintäkter avser här därför 50 procent av deras totalt insamlade flaskhalsintäkter 2025.

En jämförelse av hur intäkterna fördelar sig vid de svenska gränserna (NO, FI, DK, LT, PL, DE) och mellan de fyra svenska interna elområdena för år 2025 och föregående år framgår av Figur 1.

Figur 1 Inrapporterade flaskhalsintäkter år 2024 och 2025 (mdkr)

Källa: Ei, 2026

Som illustreras i Figur 1 så kommer majoriteten av de interna flaskhalsintäkterna från snittet mellan SE2 och SE3. Jämfört med föregående år har intäkterna mellan SE2 och SE3 mer än fördubblats. Även flaskhalsintäkterna från snittet mellan S1 och S2 har ökat jämfört med föregående år, även om nivåerna är relativt låga. Flaskhalsintäkterna från snittet mellan SE3 och SE4 har däremot minskat jämfört med året innan. Flaskhalsintäkterna som samlats in vid de externa gränserna mot Norge, Finland, Danmark och Polen har ökat medan de har minskat vid gränserna mot Lettland och Tyskland jämfört med föregående år. Insamlade flaskhalsintäkter från inhemska flaskhalsar uppgick 2025 sammantaget till cirka 22,6 miljarder kronor, att jämföra med flaskhalsintäkter från externa flaskhalsar som uppgick till cirka 7,9 miljarder kronor.

1.1 Prioriterade mål och användning av flaskhalsintäkter

I enlighet med artikel 19.2 i elmarknadsförordningen ska följande mål prioriteras med avseende på tilldelning av intäkter från kapacitet mellan elområden (flaskhalsintäkter)

- a) garantier för att den tilldelade kapaciteten faktiskt är tillgänglig, inbegripet kompensation för garanterad kapacitet,
- b) optimering av användningen av kapacitet mellan elområden för att bibehålla eller öka överföringskapaciteten, i tillämpliga fall genom samordnade

korrigerande åtgärder, eller täckning av kostnader för nätinvesteringar i syfte att minska begränsningen i sammanlänkningar, eller

c) kompensation till operatörer av havsbaserade produktionsanläggningar för förnybar el i ett havsbaserat elområde som är direkt kopplat till två eller flera elområden när tillträdet till sammanlänkade marknader har minskats på ett sådant sätt att det leder till att operatören av den havsbaserade produktionsanläggningen för förnybar el inte kan exportera sin elproduktionskapacitet till marknaden, och i förekommande fall, till en motsvarande prisminskning i det havsbaserade elområdet jämfört med vad som skulle vara fallet utan kapacitetsminskningar.⁴

I artikel 19.3 i elmarknadsförordningen anges att om de prioriterade målen har uppfyllts i tillräcklig grad, får intäkterna användas som en inkomst som ska beaktas av tillsynsmyndigheterna när dessa godkänner metoderna för beräkning av nättariffer eller fastställande av nättariffer, eller båda. Övriga intäkter ska placeras på ett separat internkonto tills dess att de kan användas för de ändamål som avses i artikel 19.2.

1.2 Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har rapporterat att de sammanlagt har samlat in 29,9 miljarder kronor i flaskhalsintäkter under 2025. Det ackumulerade belopp från tidigare år som inte har använts uppgick i början av 2025 till 65,1 miljarder kronor. Svenska kraftnät har under 2025 använt 5,1 miljarder kronor för åtgärder inom ramen för de prioriterade målen och 4,6 miljarder kronor för tariffreduktion. Det innebär att det tillgängliga flaskhalsintäktsbeloppet i slutet av 2025 har ökat till 85,3 miljarder kronor, se Tabell 2.

Tabell 2 Svenska kraftnäts användning av flaskhalsintäkter år 2025 (belopp i miljarder kronor)

Summa flaskhalsintäkter från tidigare år	65,1
Totala flaskhalsintäkter år 2025	29,9
Summa flaskhalsintäkter totalt	95,0
Belopp använt till att uppnå de prioriterade målen art 19.2	5,1
Belopp använt vid tariffreduktion	4,6
Belopp placerat på separat internkonto	85,3

Jämfört med den förhandsrapportering som Svenska kraftnät gjorde inför 2025 har användningen av flaskhalsintäkter varit större än förväntat. I prognosen för 2025 uppgav Svenska kraftnät att den planerade användningen uppgick till 6,3

⁴ Art. 19.2 c tillkom vid revideringen av elmarknadsförordningen 2024-07-16.

miljarder kronor inklusive tariffreduktion, att jämföra med utfallet som uppgick till 9,7 miljarder kronor.

Utöver åtgärder inom ramen för de prioriterade målen använde Svenska kraftnät 4,6 miljarder kronor för tariffreduktion, ett belopp som var högre än det prognostiserade. Svenska kraftnät uppger att skillnaden beror på högre kostnader för stödtjänsten mFRR. Den ökade kostnaden för mFRR beror främst på att Svenska kraftnät, i samband med införandet av den nya balanseringsmodellen, börjat upphandla högre volymer mFRR för att säkerställa tillräckliga resurser på reglerkraftmarknaden.

Nätinvesteringar

Under 2025 har Svenska kraftnät finansierat 16 projekt med flaskhalsintäkter till en total summa på 2,4 miljarder kronor. Utfallet blev något högre än vad som prognostiserats för året. Det beror huvudsakligen på att utlandsförbindelsen Aurora Line färdigställdes tidigare än planerat.

Svenska kraftnät uppger att nätinvesteringarna kommer att öka väsentligt under kommande år. I Svenska kraftnäts förhandsrapportering inför 2026 redovisas planerade nätinvesteringar som ska finansieras med flaskhalsintäkter på 69 miljarder kronor för perioden 2026–2032.⁵

Trots att stora investeringar planeras framöver kommer det att ta flera år innan de samlade flaskhalsintäkterna påverkas, då investeringarna aktiveras i den ekonomiska redovisningen först när de tas i drift. Investeringsprojekten påverkar därmed varken årets samlade intäkter eller de fonderade flaskhalsintäkterna förrän det år som driftsättning sker.

Mothandel och omdirigering

Mothandel och omdirigering⁶ är viktiga systemåtgärder som används för att såväl kunna garantera redan tilldelad kapacitet som för att kunna tilldela mera kapacitet till marknaden. Under 2025 använde Svenska kraftnät cirka 0,3 miljarder kronor till mothandel och omdirigering. Orsaken till att beloppet är något lägre än vad som prognostiserades är att färre aktiveringar av mothandelsresurser har krävts. Detta är en följd av den flödesbaserade kapacitetstilldelning som introducerades under oktober 2024 och som möjliggör att Svenska kraftnät kan tilldela marknaden en ökad handelskapacitet.

⁵ För mer information, se ärende 2025-102425.

⁶ Mothandel och omdirigering innebär att Svenska kraftnät handlar i motsatt riktning mot hur elen transporteras, och dirigerar om elen så att den tar en annan väg. Vid mothandel köps ökad produktion eller minskad förbrukning på underskottssidan av en elområdesgräns och motsatsen på överskottssidan. Omdirigering görs på motsvarande sätt, men över en intern begränsning inom ett elområde.

Uppfyllnad av de prioriterade målen 2025

Svenska kraftnät uppger att de har uppfyllt de prioriterade målen för hantering av flaskhalsintäkter 2025. Svenska kraftnät uppger i sin rapportering till Ei att de använder tillgängliga resurser på balansmarknaden för mothandel och omdirigering för att uppfylla lagkraven om att säkerhetsställa att minst 70 procent av den fysiska överföringskapaciteten finns tillgänglig för gränsområdena. De uppger även att de sedan 2023 har löpande avtal med produktions- och förbrukningsanläggningar avseende omdirigeringsändamål, men att det råder brist på mothandelsresurser i SE4 och delar av SE3. I efterhandsrapporteringen för 2025 betonar Svenska kraftnät att de maximerar användningen av befintliga resurser utan möjlighet att tilldela ytterligare kapacitet genom ökade utgifter.

1.3 Baltic Cable AB

Baltic Cable AB är ett svenskt bolag som äger och driver en högspänningsledning som kopplar samman de svenska och tyska elnäten (förbinder SE4 och Tyskland). Baltic Cable AB är ingen certifierad TSO i Sverige, men i detta sammanhang jämförs företaget med en TSO. Enligt bolagets rapportering till Ei uppgick Baltic Cable AB:s flaskhalsintäkter för 2025 till knappt 0,7 miljarder kronor. Baltic Cable AB har lämnat information om att knappt 0,3 miljarder kronor har använts till kostnader i samband med driftsäkerhetsåtgärder och pågående investeringar eller kapitalutgifter för förnyelse, ersättning och förstärkning av befintliga och/eller nya tillgångar. Enligt Baltic Cable AB:s rapportering till Ei har intäkterna även använts till övriga kostnader till följd av nätinvesteringar, som till exempel underhålls- och driftkostnader.

Baltic Cable AB har inte några kunder och fastställer därför inte några tariffer. Baltic Cable AB kan därmed inte använda flaskhalsintäkter för att sänka tariffer.

1.4 Ei:s bedömning

Ei:s uppgift som tillsynsmyndighet är att avgöra om TSO:ernas föreslagna användning av flaskhalsintäkter är förenlig med gällande regelverk. Denna bedömning gör Ei i beslut om den förhandsrapportering som respektive TSO inkommer med inför året. Ei ansvarar också för att bedöma om de prioriterade målen i artikel 19.2 uppfyllts i tillräcklig grad, vilket är ett krav för att flaskhalsintäkter ska kunna användas vid fastställandet av transmissionsnättariffen.⁷

⁷ På grund utav att Baltic Cable AB inte fastställer några tariffer är detta inte aktuellt för företaget.

Utifrån Svenska kraftnäts efterhandsrapportering bedömer Ei att det stora överskottet av flaskhalsintäkter inte medför att tariffreduktionen har begränsat deras möjligheter att uppfylla de prioriterade målen.

Ei kan konstatera att Svenska kraftnät har möjlighet att kraftigt öka användningen av flaskhalsintäkter. Då flaskhalsintäkter kan anses vara en skuld till elkunderna är det önskvärt att en större andel kommer till användning för avsedda ändamål, med minskade begränsningar i överföringskapacitet mellan svenska elområden som följd.

